

Ο ΜΝΗΣΤΩΡ ΙΩΣΗΦ

Ο ΚΑΤΑ ΝΟΜΟΝ ΠΑΤΗΡ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΥΠΟ
ΜΑΡΚΟΥ Α. ΣΙΩΤΟΥ
'Ομοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

1. Η ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΜΝΗΣΤΟΡΟΣ ΙΩΣΗΦ ΕΙΣ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξαιρεται ὑπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ὡς τὸ μέγα καὶ ἀκατάληπτον μυστήριον τῆς ἐν Τριάδι μιᾶς καὶ μόνης θεότητος. Διὰ τοῦ μυστηρίου τούτου ἐξεφράσθη καὶ ἱστορικῶς ἡ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη τοῦ Θεοῦ (Ἰω. 3,16). Διὰ τοῦ μυστηρίου δηλαδὴ τούτου ἐπραγματοποιήθη, ὑπὲρ πάντα νοῦν καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἔννοιαν, ἡ «κένωσις» (Φιλιπ. 2,6-8) τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ὑπερτάτης θείας μεγαλωσύνης του, διὰ τῆς θείας ἐνσαρκώσεώς του εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεία αὕτη «κένωσις» δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἄλλως, παρὰ μόνον ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας, καθόσον ἡ ὀλοκλήρωσις αὐτοῦ συνετελέσθη, καὶ συντελεῖται, διὰ σειρᾶς πολλῶν ἄλλων ἀλληλοεξαρτωμένων μυστηρίων, τὰ ὅποια μάλιστα καὶ συνιστοῦν τὴν κατ' ἐξοχὴν πραγματικὴν καὶ τὴν πλέον οὐσιαστικὴν ὑπόθεσιν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Διὰ τοῦ μυστηρίου τούτου ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ συνεκεράσθη ὑποστατικῶς μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ πλασθείσης ἀνθρωπίνης φύσεως πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἐν αὐτῇ πεπτωκυίας «ἐκόνος» τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ εἰς τὴν πρὸ τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος ἀρχικὴν τῆς κατάστασιν.

Ἡ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ πραγματοποιήσις τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατέστη δυνατὴ διὰ τῆς ἐν μέρει θαυμαστῆς υπερβάσεως τῶν ἄλλως ἀπαρεγχιλίτων βιολογικῶν νόμων τῆς φύσεως. Ὡς λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, «οὐ κατὰ κοινὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ἢ σύστασις ἐγένετο τῷ Κυρίῳ. Εὐθύς γὰρ τέλειον ἦν τῇ σαρκὶ τὸ κυοφορούμενον οὐ ταῖς κατὰ μικρὸν διαπλάσεσι μορφωθέν»¹. Ἡ θεότης δηλαδὴ τοῦ

1. Ὁρα Μ. Βασίλειου, Ὁμιλία εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν § 4, ΒΕΠΕΣ 54, 229, 9-11.

σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καθίστα δυνατὴν καὶ ἐπιβεβλημένην ἅπαξ διὰ παντὸς τὴν σάρκωσιν τῆς θείας οὐσίας «ἀνευσποραξ», διὰ τῆς ἀειπαρθένου θεόπαιδος Μαρίας, τῆς Θεοτόκου, τὰ ἄχραντα σπλάγχνα τῆς ὁποίας ἐκυοφόρησαν φυσικῶς τὸν σαρκωθέντα «θεάνθρωπον» διὰ τῆς πρὸς τοῦτο ἰδιαιτέρας «δυνάμεως τοῦ Κυρίου» (Λκ. 1,53).

Ἡ θεία ἐνσάρκωσις, ὡς πραγματικὸν ἱστορικὸν γεγονός, καθίστα ἀναγκαίαν τὴν χρησιμοποίησιν ὑπὸ τῆς θείας προνοίας καὶ ἄλλων τινῶν προσώπων, ἐκτὸς τῆς ἀειπαρθένου Θεοτόκου. Μεταξὺ τῶν προσώπων τούτων πρωταρχικὴν θέσιν κατέχει ὁ «μνήστωρ Ἰωσήφ», διότι οὗτος διεδραμάτισε τὸ πρόσωπον τοῦ «κατὰ νόμον» θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χρῆσις τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ ὑπὸ τῆς θείας προνοίας, ὡς τοῦ κατὰ νόμον θεοῦ πατρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ δὲν ἦτο ποσῶς ἀναγκαία διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως, αὕτη κατεδείχθη ἐπιβεβλημένη διὰ τὴν προστασίαν τοῦ μυστηρίου τούτου, διὰ τὴν προστασίαν δηλαδὴ τοῦ νηπιάσαντος θεανθρώπου Ἰησοῦ καὶ τῆς ἀειπαρθένου Μητρός του, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀκαταληψία τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπηγόρευε τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας τραγικὰς παρεξηγήσεις τοῦ μυστηρίου τούτου ὑπὸ τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων πασῶν τῶν γενεῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπεβάλλετο ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς θείας κυοφορίας, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ κατὰ τρόπον ἐνδεδειγμένον συγκάλυψις καὶ προστασία τῆς θείας ἐνσαρκώσεως ἀπὸ τῶν ὀμμάτων ὄλων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἔκτατε καὶ μέχρι σήμερον τὴν ἰκανότητα νὰ ἐκτιμήσουν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν παντοδυναμίαν, τὴν πανσοφίαν καὶ τὴν παναγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὑπὸ τῆς θείας προνοίας χρῆσις τῆς μνηστείας τῆς Θεοτόκου μετὰ τοῦ Ἰωσήφ ἐξυτηρεῖ τὴν παραπλάνην καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρχοντος τοῦ κακοῦ, τοῦ Διαβόλου².

2. "Ορα Μ. Α. Σιώτου, Οἱ κατὰ σάρκα Προπάτορες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἀθήναι 1986, 37. Αὐτὸ τὸ ὅποιον δὲν ἔγινε, κατὰ θείαν πρόνοιαν, πρὸς ματαίωσιν τοῦ ἔργου τῆς ἐν Χριστῷ θείας οικονομίας, συντελεῖται ἀδιακόπως, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ὀλοκληρώσεως τοῦ ἔργου τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπὸ ὄλων τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανὸς Ἡγήσιππος, τῶν μέσων τοῦ β' μ.Χ. αἰῶνος, κατατάσσει εἰς τὰς δυνάμεις ταύτας τοῦ κακοῦ πλέον τῶν δέκα αἰρέσεων τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὅποιοι τῶν ὀπίσθων κατεσκευοφάντων τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως, πρὸς νόθευσιν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίας τοῦ κόσμου. «Ἀπὸ τούτων ψευδοχριστοί, ψευδοπροφῆται, ψευδαπόστολοι· οἳ τινες ἐμέρισαν τὴν ἐνωσιν τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ συγκαλύψεις τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως ἤρχισε διὰ τῆς φαινομένης φυσικῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Θεοτόκου καὶ διὰ τῆς φυσικῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμφότερα τὰ γεγονότα ταῦτα ἦτο φυσικὸν νὰ προϋποθέτουν εἰς τὴν σκέψιν τῶν ἀνθρώπων τοῦ περιβάλλοντος τῆς Θεοτόκου τὴν ὑπαρξίν, ἐκτὸς τῆς φυσικῆς μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ φυσικοῦ πατρὸς. Διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς σκέψεως ταύτης ἡ θεία πρόνοια εἶχε μεριμνήσει κατὰ τὸν πλέον ἀσφαλῆ τρόπον, διὰ τῆς μνηστείας τῆς παρθένου Μαρίας μετὰ τοῦ ἐν χηρείᾳ ὑπερήλικος Ἰωσήφ, ὥστε νὰ μὴ δημιουργηθῇ κἀν θέμα, οὔτε ἡθικόν, οὔτε κοινωνικόν, οὔτε καὶ νομικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἔθετεν ὅλως ἀκαίρως εἰς θανάσιμον κίνδυνον τὸ κυοφορούμενον μέγα μυστήριον καὶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον Μητέρα³. Τὸ οἰκογενειακὸν περιβάλλον τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ ἀπετέλεσε τὸν τρόπον καὶ τὸν τόπον τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπαιτουμένης συγκαλύψεως τοῦ κυοφορουμένου μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως⁴. Ἡ ὀρφανὴ πατρὸς καὶ μητρὸς θεόπαις Μαρίαμ, εἶχεν ἐγκατασταθῆ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς μνηστείας της εἰς τὸν οἶκον τοῦ κατὰ τὸν νόμον μόνου κοινωνικοῦ προστάτου της, τοῦ τότε ἐν χηρείᾳ εὐρισκομένου καὶ πατρὸς ἕξ (6) τέκνων, τέκτονος Ἰωσήφ⁵. Οὗτος, ὢν τότε πρεσβύτης τῆς ἡλικίας, ἐδέχθη κατὰ χρέος ἔναντι τοῦ ἰουδαϊκοῦ νόμου⁶, τὴν διὰ τῆς μνηστείας προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Ὁ Ἰωσήφ κατενόησεν ἐνωρίτατα, μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Θεοτόκου, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπεφύλασεν εἰς αὐτὸν τὴν μεγάλην τιμὴν τῆς νομικῆς καὶ τῆς ἡθικῆς συγκαλύψεως τοῦ κυοφορουμένου μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, διὸ καὶ ἀδιστακτικῶς ἀνέλαβε τὰς εὐθύναις καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς προστασίας ταύτης, μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ «παιδίου», τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὕτω κατὰ συνείδησιν τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ χρέους ὁ Ἰωσήφ ἤσκησε τὰ καθήκοντα τοῦ κατὰ νόμον συζύγου τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ κατὰ νόμον θεοῦ πατρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Μτθ. 1,18-25. 2,13-15.

φθορομαλοῖς λόγοις κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Ὅρα Ἡ γησίππου, Ὑπομνήματα, Ἀπόσπασμα V, ΒΕΠΕΣ 5,85,36-86, 5. Πρβλ. Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἰστ. IV, 22,4-6. ΒΕΠΕΣ 19,303,38 ἔξ.

3. Πρβλ. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχήσεις 7,9. ΒΕΠΕΣ 38, 105,6-9: «Οὕτω καὶ Ἰωσήφ πατὴρ ἐκαλεῖτο τοῦ Χριστοῦ... διὰ τὴν περὶ τὴν ἀνατροφὴν κηδεμονίαν...». Αὐτόθι, 12,31, ΒΕΠΕΣ 38,150,33-151,30. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Γλαφυρὰ εἰς τὴν Γένεσιν VII, Migne E.Π. 69,352C: «Ἐπεγράφετο τοίνυν εἰς πατέρα τῶ Χριστῶ καίτοι πατὴρ κατ' ἀλήθειαν οὐκ ὢν ὁ μακάριος Ἰωσήφ».

4. Πρβλ. Ὑ-Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, Ὁμιλία Γ' εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν, ΒΕΠΕΣ 17,364,6-15.

5. Ὅρα Μτθ. 12,48-50· 13,55-58. Μρ. 3,31-35· 6,3-6. Λκ. 4,22· 8,19-21. Ἰω. 6,42. 1 Κορ. 9,5 κλπ.

6. Πρβλ. J. J e r e m i a s, Jerusalem zur Zeit Jesu, 2. Aufl. Göttingen 1958, II, 238-241.

Λκ. 2,1-24 και 39-52). Διὰ τῆς συγκαλύψεως ταύτης οὐδεις πλέον ἐσκανδαλίζετο ἐκ τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς τόσον νεαρᾶς καὶ ἀγνῆς παρθένου⁷.

Ὁ μνήστορ Ἰωσήφ καὶ ἡ μνηστὴ αὐτοῦ παρθένος Μαρία, καλῶς ἐγνώριζον τὰ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως εἰς αὐτοὺς συμβαίνοντα, κατόπιν τῶν πρὸς ἓνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἰδιαιτέρων ἀποκαλύψεων τοῦ Θεοῦ. Οὕτως εἶχον πλήρη καὶ σαφῆ συνείδησιν τῶν ὅσων ὤφειλε προσωπικῶς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν νὰ διαδραματίσῃ κατὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Διὸ καὶ ἀδιστάκτως ὑπετάσσοντο εἰς τὸ σαφῶς ἀποκαλυφθὲν εἰς αὐτοὺς θεῖον θέλημα καὶ μετὰ δέους καὶ ἀνυστάκτου περισυλλογῆς ἀνελάμβανον τὰς ἐντεῦθεν προσωπικὰς εὐθύνας τῶν ἑναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ὅθεν ὁ μὲν Ἰωσήφ ἀνελάμβανε τὰς εὐθύνας τοῦ κατὰ νόμον συζύγου τῆς Θεοτόκου, καὶ τοῦ κατὰ νόμον θετοῦ πατρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ δὲ Θεοτόκος τὰς εὐθύνας τῆς ἄνευ γάμου κατὰ φύσιν καὶ ὑπὲρ φύσιν θεομήτορος. Ὁ ἀπὸ αἰώνων ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἰσχύων μέχρι τότε θεσμὸς τοῦ «κατὰ νόμον θετοῦ πατρὸς» ἐπελέγη ὑπὸ τῆς θείας προνοίας πρὸς συγκαλύψιν τῆς ἀσπύρου κυοφορίας τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως εἰς τὰ πανάχραντα σπλάγχχνα τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας⁸.

Αὕτῃ ἀκριβῶς εἶναι ἡ θέσις τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πρὸς σωτηρίαν πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν σατανικῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ, αἱ ὁποῖαι καταδυναστεύουν σύμπαντα τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν πρωτοπλάστων παραβάσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Τὰ ὅσα ἀναφέρει ἡ εὐαγγελικὴ καὶ ἡ ἀρχαία ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις περὶ τοῦ προσώπου, περὶ τῆς ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Δαυὶδ βασιλικῆς καταγωγῆς, καὶ τῆς ζωῆς τοῦ

7. Πρβλ. Ὁριγένους, Κατὰ Κέλσου, 1,16. ΒΕΠΠΣ 10,71,23-24: «...τοῦ τέκνονος νομισθεὶς εἶναι υἱός...».

8. Πρβλ. Ἐπιφανίου, Πανάριον, Κατὰ Ἀντιδικομαριανῶν 58 ἢ 78, ζ', Migne E.Π. 42,708C. «Πρῶτον γάρ, ὅτε ἡ παρθένος παρεδίδοτο τῷ Ἰωσήφ, κλήρων εἰς τοῦτο ἀναγκασάντων αὐτὴν ἦκειν, οὐ παρεδόθη αὐτῷ εἰς συνάφειαν, εἰ δεῖ τὰ ἀληθῆ λέγειν, ἐπειδὴ χῆρος ἦν. Ἀλλὰ διὰ τὸν νόμον μὲν ἀνὴρ κέκληται τῆς αὐτῆς· κατὰ δὲ τὴν ἀκολουθίαν ἐκ τῆς τῶν Ἰουδαίων παραδόσεως δείκνυται, ὡς οὐχ ἔνεκεν τοῦ ζευχθῆναι αὐτῷ παραδέδοτο αὐτῷ ἡ Παρθένος, ἀλλ' ὅπως διαφυλαχθῆ εἰς μαρτυρίαν τῶν ἐσομένων, ὅτι οὐ νόθος ἡ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας οἰκονομία ἐπεδήμησεν, ἀλλὰ μαρτυρομένη ἐν ἀληθείᾳ, ἐκτός μὲν σπέρματος ἀνδρός, ἐν πνεύματι Ἀγίῳ οἰκονομηθεῖσα ἐν ἀληθείᾳ. Πῶς γὰρ ἡδύνατο ὁ τοσοῦτος γέρον παρθένον ἔξειν γυναῖκα ὡν ἀπὸ πρώτης γυναικὸς χῆρος τοσαῦτα ἔτη;». Ὡς ὁρθῶς παρατηρήθη ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἐρμηνευτοῦ Ο. Zöckler (δρα τὸ ἄρθρον αὐτοῦ «Joseph, Jesu Pfleger», REPTHk. 2. Aufl. Leipzig 1901, 9,362), ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νεωτέρα ἔρευνα περὶ τὸν μνήστορα Ἰωσήφ περιωρίζετο πάντοτε εἰς τὴν προβολὴν τῆς μνηστείας αὐτοῦ μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ εἰς τὰς ἐκ ταύτης ὑποχρεώσεις τοῦ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς Θεοτόκου, τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον, πρὸς διάσωσιν τοῦ βρέφους καὶ τῆς Θεοτόκου.

Ἰωσήφ, ὡς καὶ τῆς θέσεώς του εἰς τὸ προαιώνιον σχέδιον τῆς θείας προνοίας καὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, εἶναι ὄντως ἐλλιπῆ καὶ λίαν πενιχρὰ διὰ τὴν σύνταξιν καὶ τῆς πλέον συνοπτικῆς βιογραφίας, θὰ ἐλέγαμεν, τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ. Διὰ τοῦτο, ἡ λεγομένη «ἀπόκρυφος γραμματεία» συνεπλήρωσε, κατὰ τὸ πλεῖστον ψευδεπιγράφως, διότι αὕτη κατὰ κανόνα προέρχεται ἐκ τῶν κύκλων τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν, μετὰ ἰσχυρᾶς δόσεως ἀχαλινώτου φαντασίας καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν οὐχὶ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἰδιοτελῶν ἐπιδιώξεων, τὰ ἱστορικῶς παραδεδομένα καὶ περὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ. Εἶναι πάντως γεγονός ὅτι καὶ ἡ «ἀπόκρυφος γραμματεία» βασίζεται ἐν πολλοῖς εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἔργον δὲ τοῦ ἑρμηνευτοῦ τῶν πραγμάτων εἶναι ἢ ἐκ τῆς γραμματείας ταύτης ἐπιστημονικῆ διακρίσις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας τῶν ἐξ αὐτῆς προερχομένων σχετικῶν πληροφοριῶν, πρὸς συγκρότησιν τῆς κατὰ τὸ δυνατὸν πλέον ἀντικειμενικῆς εἰκόνας, περὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ.

2. Αἱ Πληροφοριαὶ τῆς Καίνης Διαθήκης Περὶ τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ.

Ἡ εὐαγγελικὴ παράδοσις τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ πρέπει νὰ διακριθῇ· α) εἰς τὴν γραπτὴν, τουτέστιν εἰς τὴν παρεχομένην γραπτῶς, διὰ τῶν ἐλαχίστων πληροφοριῶν τῶν Εὐαγγελίων περὶ αὐτοῦ· καὶ β) εἰς τὴν προφορικὴν, εἰς τὰς ἀθηντικὰς δηλαδὴ πληροφορίας τοῦ ἀποστολικοῦ περιβάλλοντος, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τότε γνωσταὶ εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀκριβῶς δι' αὐτὸ δὲν κατεγράφησαν, ἀλλὰ προφορικῶς παρεδίδοντο μέχρι τῶν ὀψίμων μεταποστολικῶν χρόνων, ὅτε καὶ ἤρχισε νὰ χάνεται βαθμιαίως ἢ ἄχρι τότε ζῶσα προφορικῶς ἀποστολικὴ ἱστορικὴ παράδοσις.

Οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ μνήστορ Ἰωσήφ ἦτο πλήρως γνωστός εἰς τὸ περιβάλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἔζησε, καὶ πρωτίστως εἰς τὸ περιβάλλον τῆς οἰκογενείας του, εἰς τὴν ὁποίαν δεσπόζουσαν θέσιν κατεῖχον ὁ πρεσβύτερος υἱὸς αὐτοῦ, Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος, καὶ ἡ ἀειπάρθενος Μαρία, ἡ Θεοτόκος. Ἐξ Ἰσου καλῶς πρέπει νὰ ἐγνώριζον τὰ τῆς ζωῆς τοῦ Ἰωσήφ ὁ κατὰ νόμον θετὸς υἱὸς του, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δηλαδὴ, οἱ Μαθηταὶ καὶ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου, ὡς καὶ τὰ περισσότερα τῶν μελῶν τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ναζαρέτ, καὶ τῆς Καπερναοῦμ. Ἡ ὑπὸ πάντων τούτων καλὴ καὶ πραγματικὴ γνωριμία τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ συνιστᾷ ἀναντιρρήτως τὴν πρώτην καὶ πλέον ἀθηντικὴν πηγὴν συντάξεως ἀκριβοῦς περιγραφῆς τοῦ προσώπου, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ.

“Όσοι ἐκ τοῦ πραγματικοῦ ἱστορικοῦ περιβάλλοντος τῆς ζωῆς τοῦ Ἰωσήφ ὠμίλησαν περὶ αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐπιγενεστέρους των, ἀναντιρρήτως ἀνεφέρθησαν εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ πραγματικὰ δεδομένα τῆς ζωῆς του. Ταῦτα ἀτυχῶς ὑπὸ οὐδενὸς κατεγράφησαν οὔτε συστηματικῶς οὔτε πλήρως, καθόσον ἡ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰωσήφ πραγματικὴ ἱστορικὴ ἀλήθεια οὐδὲν ἐδημιούργει πρόβλημα μέχρι τῶν μεταποστολικῶν χρόνων τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ β' μ.Χ. αἰῶνος. Προβλήματα ἐδημιουργήθησαν, κατ' ἀρχὰς τοπικῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ γενικώτερον, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ πολεμικὴ τοῦ ἐπισήμου Ἰουδαϊσμοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀφ' ἑνός, καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν πρώτων γνωστικίζόντων αἰρετικῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀφ' ἑτέρου, παρηρμήνευσε σχετικὰς ἐκφράσεις τῶν Εὐαγγελίων καὶ διημφισβήτησε τὸ κύρος τῶν εὐαγγελικῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν συζυγιῶν σχέσεων τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ μετὰ τῆς Παρθένου Θεοτόκου. Τὰ οὕτω δημιουργηθέντα προβλήματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἦσαν· α) ἡ ἐκ τοῦ γάμου τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Παρθένου Μαρίας γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ β) ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐκ τοῦ γάμου τούτου προέλευσις καὶ ὄλων τῶν ἄλλων προσώπων, τῶν ὑπὸ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης ὀνομαζομένων «ἀ δ ε λ φ ὦ ν τ ο ὕ Ἰ η σ ο ὕ Χ ρ ι σ τ ο ὕ». Οἱ αἰρετικοὶ τῶν πρώτων μεταποστολικῶν χρόνων, οἱ δημιουργήσαντες τὰ προβλήματα ταῦτα, ἐκμεταλλευόμενοι καὶ παρερμηνεύοντες τὰς γνωστὰς σχετικὰς ἐκφράσεις τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὴν ἀνυπαρξίαν αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκῶν μαρτύρων, τὴν ὀσμῆραι ἐξασθένειν τῆς προφορικῆς ἱστορικῆς παραδόσεως, ἐζήτουν νὰ στηρίξουν ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης τὰς κακοβούλους ἀπόψεις των. Οὕτως ἀποβαίνει τὸ θέμα τῶν περὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ ἱστορικῶν πληροφοριῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης θέμα ὀρθῆς καὶ καθαρᾶς ἱστορικῆς ἐρμηνείας τῶν πραγμάτων.

Οὕτω παρουσιάζεται ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ, κατὰ τὰς ἀμέσως σαφεῖς σχετικὰς πληροφορίας τῶν Εὐαγγελίων⁹, μνηστήρ τῆς Θεοτόκου, προστάτης, ὡς κατὰ νόμον θετὸς πατὴρ τοῦ ἐκ πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν βρεφικὴν, νηπιακὴν καὶ παιδικὴν του ἡλικίαν¹⁰. Οἱ Εὐαγγελιστὰὶ πάντως ἀποκλείουν κατηγορηματικῶς τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰωσήφ φυσικὴν πατρότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο δηλοῦται κυρίως καὶ σαφῶς διὰ τῆς ἐκφράσεως «ὦ ν υ ἰ ὀ ς , ὡ ς ἐ ν ο μ ῖ ζ ε τ ο , τ ο ὕ Ἰ ω σ ῆ φ»¹¹. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ἐκφράζει καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ χρῆσις

9. “Όρα Λκ. 1,27· 2,4-5· 41-51· 3,23. Μθ. 1,16· 19-21· 2,13-15· 19-23. Ἰω. 1,45· 6,42.

10. Καὶ αὕτῃ ἡ Θεοτόκος φαίνεται διττὸν ὀνόμαζε τὸν Ἰωσήφ πατέρα τοῦ Ἰησοῦ, Λκ. 2,48.

11. “Όρα Μθ. 13,55. Μρ. 6,3. Λκ. 3,23. Ἰω. 1,45. 6,42. Πρβλ. Ἰ ο υ σ τ ῖ ν ο υ , Διάλογον πρὸς Τρύφωνα 78,3· 88,6.

ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν μόνον τοῦ θεσμοῦ τῆς «μνηστείας» πρὸς καθορισμὸν τῶν οὕτω κατὰ νόμον νοουμένων σχέσεων τῆς συζυγίας μεταξύ Ἰωσήφ καὶ τῆς Παρθένου Μαρίας (Μτθ. 1,18. Λκ. 1,27. 2,5). Ἡ ἰδιότυπος αὕτη συζυγία τοῦ Ἰωσήφ μετὰ τῆς Θεοτόκου, μόνον διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς μνηστείας, ἦτο σύμφωνος πρὸς τὰ τότε ἰσχύοντα παρ' Ἰουδαίοις περὶ μνηστείας καὶ γάμου τῶν ὀρφανῶν πατρὸς καὶ μητρὸς κορασίδων. Οὕτω πρέπει νὰ θεωρηθῇ πλήρως δεδικαιολογημένη ἡ ἐγκατάστασις τῆς ὀρφανῆς πατρὸς καὶ μητρὸς θεόπαιδος Μαρίας, εὐθὺς μετὰ τὴν μνηστειαν τῆς, εἰς τὸν οἶκον τοῦ μόνου κατὰ νόμον προστάτου τῆς, ἐν χηρείᾳ διατελοῦντος ὑπερήλικος καὶ πατρὸς ἐξ τέκνων μνηστῆρός τῆς Ἰωσήφ. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐπέτρεπε, συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἴηθη τῆς τότε ἐποχῆς, καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς τοῦ μὲν μνηστῆρος Ἰωσήφ ὡς τοῦ «ἀνδρὸς τῆς Θεοτόκου» (Μτθ. 1,19), τῆς δὲ Θεοτόκου ὡς τῆς «γυναικὸς τοῦ Ἰωσήφ» (Μτθ. 1,20· 24)¹². Ἀξία προσοχῆς εἶναι ἡ ἀποφυγὴ χρήσεως τῶν χαρακτηρισμῶν τούτων εἰς τὰ χωρία Μτθ. 2,11·13-14. 20,1 καὶ Λκ. 2,5·16. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς Θεοτόκου ὡς γυναικὸς τοῦ Ἰωσήφ ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τὴν συναίσθησιν τοῦ θρησκευτικοῦ πλέον χρέους τοῦ Ἰωσήφ ἐναντι τῆς Θεοτόκου, μετὰ τὴν καθ' ὑπνοῦς παρασχεθεῖσαν πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ ἀγγέλου διαβεβαίωσιν τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς κυοφορίας διὰ τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Θεοτόκου τοῦ ἀπὸ αἰώνων ἀναμενομένου καὶ ὑπὸ τῶν Προφητῶν προαναγγελθέντος μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως, τοῦ «Μεσσίου». Ἐκτοτε ἡ οὕτω δημιουργηθεῖσα ἰδιάζουσα ψυχικὴ κατάστασις τοῦ Ἰωσήφ ἐπεσφράγιζεν εἰς αὐτὸν τὴν συνείδησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλογῆς του ὡς ὄργάνου τῆς θείας προνοίας, ἵνα οὕτω διαδραματίσῃ ὑπευθύνως τὸ πρόσωπον τοῦ κατὰ νόμον συζύγου τῆς Θεομήτορος καὶ τοῦ θεοῦ πατρὸς τοῦ δι' αὐτῆς σαρκουμένου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Οὕτω κατανοεῖται ὅτι ἡ συναψις γάμου τοῦ Ἰωσήφ μετὰ τῆς Θεοτόκου ὀρθῶς καὶ δικαίως ὑπὸ οὐδενὸς ἀναφέρεται τῶν Εὐαγγελιστῶν, ὡς οὐδεμίαν ἔχουσα θέσιν οὔτε εἰς τὴν συνείδησιν ἀμφοτέρων οὔτε εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Διότι ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ καὶ ἡ μνηστὴ αὐτοῦ ἀειπάρθετος Θεοτόκος ἤρκαοντο εἰς τὴν μετὰ δέους ἀνταπόκρισιν εἰς τὰς ὑπὸ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ κληρωθείσας ἐκάστω ὑπερτάτας ὑποχρεώσεις ἐναντι τοῦ θειοτάτου δι' αὐτοὺς μυστηρίου τούτου τῆς ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἀπολυτρώσεως τοῦ κόσμου.

Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον (1,15), ὁ Ἰωσήφ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰακώβ, ἀπογόνου τινὸς τοῦ Δαυὶδ. Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ὁμοίως ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωσήφ ὠνομάζετο Ἡλὶ. Πρόκειται περὶ δύο ἐξ αἵματος ὁμοπατρῶν καὶ ὁμομητρῶν ἀδελφῶν. Ἄρα καὶ ὁ Ἡλὶ ἦτο ἀπόγονος τοῦ βασιλέως Δαυὶδ (1005-966 π.Χ.). Ἡ εὐγενὴς αὐτῶν καταγωγὴ εἶχεν ἤδη ἀπὸ τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἀπογυμνωθῆ παντὸς γνωρίσματος, διὸ καὶ ἦτο

12. Ὅρα Ἰουστίνου, αὐτόθι, 78,3.

γνωστή μόνον διὰ τῶν φυλασσομένων ἰδιωτικῶν καὶ τῶν δημοσίων γενεαλογικῶν καταλόγων¹³. Ἡ μεταξὺ τῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Λουκᾶ, διαφορὰ, ὡς πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰωσήφ, δὲν ὀφείλεται εἰς λάθος, ἀλλ' εἰς τὴν μνειάν ὑπὸ μὲν τοῦ Ματθαίου τοῦ φυσικοῦ γενήτορος τοῦ Ἰωσήφ, ὑπὸ δὲ τοῦ Λουκᾶ τοῦ κατὰ νόμον θετοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Πράγματι δηλαδὴ ὁ Ἰωσήφ εἶχε δύο πατέρας, τὸν κατὰ νόμον, τὸν ὁποῖον καὶ ἀναφέρει ὁ Λουκᾶς, καὶ τὸν φυσικόν, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ματθαῖος. Ὁ Ἥλῆ, ὁ κατὰ νόμον πατὴρ τοῦ Ἰωσήφ ἀπέθανεν ἄπαις. Τὴν χήρα γυναῖκα αὐτοῦ ἔλαβε, κατὰ τὴν αὐστηρὰν ἐπιταγὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ νόμου, σύζυγον ὁ ἀδελφός του Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἰωσήφ¹⁴. Οὗτος δηλαδὴ προῆλθεν ἐκ τοῦ λεγομένου ἀνδραδελφικοῦ ἢ ἄλλως «λευίρατικοῦ» γάμου. Ὁ μνήστωρ δηλαδὴ Ἰωσήφ, ὁ κατὰ νόμον θετὸς πατὴρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶχε καὶ ὁ ἴδιος κατὰ νόμον μὲν πατέρα τὸν Ἥλῆ, τὸν ἀποθανόντα ἄπαιδα, φυσικὸν δὲ γεννήτορα τὸν Ἰακώβ¹⁵.

Περὶ τῆς μητρὸς τοῦ Ἰωσήφ, τῆς κοινῆς συζύγου τῶν ὁμοπατρῶν καὶ ὁμομητρῶν ἀδελφῶν, Ἥλῆ καὶ Ἰακώβ, οὐδὲν εἶναι γνωστόν. Ὁ Κύπρου Ἐπιφάνιος ἀκολουθῶν τὸν Ἡγήσιππον, ὀνομάζει τὸν μνήστορα Ἰωσήφ ἀδελφὸν τοῦ Κλωπᾶ. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς μητρὸς τοῦ Κλωπᾶ, οὐδὲν εἶναι γνωστόν¹⁶. Ἡ μέχρι τοῦ Ἰωσήφ μακρὰ ἀπογύμνωσις πάντων τῶν ἀπογόνων τοῦ βασιλέως Δαυὶδ ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ αὐτῶν ἀξιώματος εἶχεν ἐπιφέρει τὴν πλήρη ἐξομοίωσίν των, καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ, πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους κοινούς Ἰσραηλίτας. Ὡς προελέχθη, τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ καταγωγὴν ἐγνώριζον μόνον οἱ ἄνθρωποι τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ του περιβάλλοντος.

Ἡ παρουσιαζομένη εἰς τὰ Εὐαγγέλια στενὴ οἰκογενειακὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ σχέσις τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τὰς τρεῖς πόλεις τῆς Παλαιστίνης, τὴν Ναζαρέτ, τὴν Βηθλεέμ, καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, προβληματίζει ὄντως πάντα ἐρευνητὴν. Διαφωτιστικὰ γεγονότα τῆς σχέσεως ταύτης ἀποβαίνουν· α) ὡς πρὸς τὰς πόλεις Βηθλεέμ καὶ Ἱερουσαλήμ ἢ καταγωγὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Δαυὶδ, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τινὰ ὑπολείμματα τῆς πατρικῆς βασιλικῆς κληρονομίας· β) ὡς πρὸς τὴν πόλιν Ναζαρέτ ὁ πολὺ πρὸ τῆς μνηστείας του μετὰ τῆς

13. Ὅρα Μ. Α. Σιώτου, ἔνθ' ἄν.

14. Ὅρα Δευτερ. 25,5. Πρβλ. Γενεσ. 38,8. Ματθ. 22,23-30.

15. Πρβλ. Ἰουλλίου Ἀφρικανοῦ, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀριστείδην Γ', περὶ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις γενεαλογίας, ΒΕΠΕΣ 17,170,28-171,18.

16. Ὅρα Ἐπιφανίου, Πανάριον 58 ἢ 78 κατὰ Ἀντιδικομαριανιτῶν, Migne E.Π. 42,708B-C: «Οὗτος μὲν γὰρ Ἰωσήφ ἀδελφός γίνεται τοῦ Κλωπᾶ, ἦν δὲ υἱὸς τοῦ Ἰακώβ, ἐπίκλην δὲ Πάνθηρ καλουμένου. Ἀμφότεροι οὗτοι ἀπὸ τοῦ Πάνθηρος ἐπίκλην γεννῶνται». Περὶ τῆς συγγενείας τῶν Ἰωσήφ καὶ Κλωπᾶ, ὡς καὶ περὶ τοῦ Πάνθηρος, θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸν οἰκείον τόπον.

Θεοτόκου πρῶτος γάμος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἀπέκτησε τοὺς τέσσαρας υἱοὺς καὶ τὰς δύο θυγατέρας του¹⁷. γ) καὶ αὐτὴ ἡ ἄσκησις ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τέκτονος παρουσιάζεται περισσότερο καθοριστικὴ τῆς σχέσεώς του πρὸς τὴν πόλιν τῆς Ναζαρέτ, παρὰ πρὸς τὰς δύο ἄλλας πόλεις τοῦ οἰκογενειακοῦ του περιβάλλοντος, τὴν Βηθλεεμ δηλαδὴ καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ¹⁸. τέλος δ) ἡ μνηστεία τοῦ Ἰωσήφ μετὰ τῆς παρθένου Μαρίας ἐνισχύει ἀκόμη περισσότερο τὰς προσωπικὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Εἰς τὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ γάμου τοῦ Ἰωσήφ πρὸ τῆς μνηστείας του μετὰ τῆς παρθένου Μαρίας, οὔτε λόγος τις περὶ τῆς μεγάλης ἡλικίας του. Τὰ τέκνα του, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὰ Εὐαγγέλια ὡς «ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί» τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Μαθ. 12,46-47, παρ. Μρ. 3,31-32, Λκ. 8,19-20. Μαθ. 13,55-56, παρ. Μρ. 6,3, Ἰω. 6,42. Ἰω. 2,12. 7,21 καὶ 10. Πράξ. 1,14. 1 Κορ. 9,5. Γαλ. 1,19), οὐδαμοῦ ὀνομάζονται τέκνα καὶ τῆς Θεοτόκου, ἀκριβῶς διότι δὲν ἦσαν. Ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτῶν ὡς ἀδελφῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δικαιολογεῖται διττῶς· α) διὰ τὸ ὁμόστεγον καὶ ὁμοτράπεζον· καὶ β) διὰ τῆς κατὰ νόμον πατρότητος τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τῆς μνηστῆς αὐτοῦ παρθένου Μαρίας.

Τὸν γάμον τοῦ Ἰωσήφ, τὸν προηγηθέντα τῆς μνηστείας αὐτοῦ μετὰ τῆς παρθένου Μαρίας, προϋποθέτει πάντως ἢ τε εὐαγγελικὴ καὶ ἢ ἀποστολική, ὡς καὶ ἡ πρώτη μεταποστολικὴ παράδοσις. Ὁ γάμος δὲ οὗτος, ὡς θὰ κατα-

17. Ὅρα Μαθ. 13,55-56. Μρ. 6,3.

18. Πρβλ. Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου IX, 3: «...καὶ νῦν καταλείπω σε ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἀπέρχομαι οἰκοδομῆσαι τὰς οἰκοδομάς μου καὶ ἔξω πρὸς σέ». Θωμᾶ Ἰσραηλίτου φιλοσόφου, Ρητὰ εἰς τὰ παιδικὰ τοῦ Κυρίου VIII,1, ἐκδ. Ch. Michel, Évangile, Apocryphes I, Paris 1924, 180: «Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ τέκτων ἦν καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄροτρα καὶ ζυγούς...». Εἰς τὸ αὐτὸ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον (XIII,1-2) ὁ Ἰωσήφ ἀναφέρεται καὶ ὡς κατασκευαστῆς ἐπίπλων. Ὁ ἀπολογητῆς Ἰουστίνος (Διάλογος πρὸς Τρύφωνα 88,8) ὁμιλεῖ πάλιν περὶ κατασκευῆς γεωργικῶν ἐργαλείων. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι, ἐκτὸς τῶν ξυλουργικῶν ἐργασιῶν τῶν διαφόρων οἰκοδομῶν, τὰς ὁποίας ἀναφέρει τὸ Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου (IX, 3-XIII,1), καὶ τὰς ὁποίας ἀποδίδει πλήρως ὁ γερμανικὸς ὄρος «Zimmerman» (πρβλ. Joseph Blinzer, Die Brüdern und Schwestern Jesu, Stuttgart 1967,31A'), ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ εἰργάζετο γενικῶς τὴν ξυλουργικὴν τέχνην. Κατὰ τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἰργάσθη πρὸ τῆς δημοσίας δράσεώς του τὴν ξυλουργικὴν τέχνην πλησίον τοῦ κατὰ νόμον πατρὸς του Ἰωσήφ, ὅρα Ἰουστίνου ἐνθ' ἀν. 88,8. Κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον XIII,2 ἐκδ. Ch. Michel, Paris 1924, 180. Πρβλ. C. C. McCown, Ὁ τέκτων, «Studies in Early Christianity... presented to F. C. Poster and B. W. Bacon», New York 1928, 173-189. E. Lombard, Charpentier ou maçon. Note sur le métier de Jesus. «Revue de Théologie et de Philosophie», Paris 36, 1948, 161-192.

δειχθῆ ὀλίγον κατωτέρω, ἀναφέρεται καὶ γραπτῶς ὡς γεγονός ἤδη ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ β' μ.Χ. αἰῶνος. Ἀσφαλῶς εἶχον τὰς περὶ τούτου πληροφορίας οἱ ἀναφέροντες αὐτὸν πρῶτοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τὴν ζῶσαν μέχρι τῶν ἡμερῶν τῶν προφορικῆν ἱστορικῆν παράδοσιν τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπεβάλλετο δὲ τότε ἡ ρητὴ μνεία τοῦ γάμου τούτου ἕνεκα τῆς ἤδη ἀναφανείσης προσπαθείας τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς κατασκευοφάντησιν τοῦ προσώπου τῆς Θεομήτορος καὶ διαμφισβήτησιν τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὑπογραμμίζεται ὅτι διὰ τοῦ γάμου τούτου τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῶν τέκνων αὐτοῦ ἐκ τῆς προτέρας καὶ ἤδη ἀπὸ μακροῦ πρὸ τῆς μνηστείας του μετὰ τῆς Θεοτόκου θανούσης γυναικός, ἐξηγούνται καὶ διαφωτίζονται πλήρως ὅλα τὰ θέματα τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων; τῆς Θεοτόκου μετὰ τοῦ μνήστορός της, ὡς λ.χ. ἡ ἐγκατάστασις της εὐθὺς μετὰ τὴν μνηστείαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ μνήστορός της, ὁ στενὸς αὐτῆς δεσμὸς μετὰ τῶν τέκνων τοῦ Ἰωσήφ, ἡ μετόκησις τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰωσήφ, προφανῶς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ Ναζαρέτ εἰς Καπερναοῦμ τὴν παραθαλασσίαν (Ἰω. 2,1-2·12. 7,2·10).

Οἱ Εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος καὶ Λουκᾶς προβάλλουν τὴν Ναζαρέτ ὡς τὸν τόπον τῆς κατοικίας τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰωσήφ, χωρὶς νὰ κάμνουν λόγον καὶ περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του. Ἡ πολιτογράφησις τοῦ Ἰωσήφ εἰς τοὺς καταλόγους τῆς Βηθλεεμ (Λκ. 2,4) σημαίνει ὅτι αὐτός δὲν εἶχε γεννηθῆ εἰς τὴν Ναζαρέτ. Ἡ ἐγκατάστασις του εἰς αὐτὴν ὀφείλεται πιθανώτατα εἰς τὴν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καταγωγὴν τῆς πρώτης γυναικός του καὶ μητρὸς τῶν ἐξ τέκνων του. Χαρακτηριστικὴ διὰ τὴν καταγωγὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τῆς Βηθλεεμ ἀποβαίνει ἡ διατύπωσις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (2,4) «καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν εἰαυτοῦ πόλιν». Ἐξόχως διαφωτιστικὴ θὰ ᾖτο ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ γνώσις τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεγράφησαν καὶ τὰ ἐνηλικιωμένα τέκνα τοῦ Ἰωσήφ. Τοιαύτην πάντως πληροφορίαν δὲν παρέχει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς¹⁹. Ἡ μεταγενεστέρη παράδοσις, ἡ ὁποία ἐξεφράσθη διὰ τῆς ζωγραφικῆς παραστάσεως τῆς ἀπὸ Ναζαρέτ πρὸς Βηθλεεμ πορείας διὰ τὴν ἀπογραφὴν, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ζεῦγος τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς κυφορούσης παρθένου Μαρίας συνοδεύει καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου, ἐκφράζει περισσώτερον τὴν προβολὴν τοῦ κύρους τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου καὶ ὀλιγώτερον τὴν ἱστορικὴν

19. Ἡ μακρὰ ἐγκατάλειψις αὐτῶν κατὰ τὴν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον μαρτυρεῖ ὑπὲρ τῆς ἐνηλικιώσεώς των.

20. Ὅρα μικρογραφίαν: «Ἡ φυγὴ εἰς Αἴγυπτον» Κώδικος 587 μ. φ. 133β, Μονῆς Διονυσίου, ἐκδ. «Οἱ Θεσαυροὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους», σειρὰ Α' Εἰκονογραφημένα Χειρόγραφα. Τόμος Α', 200, εἰκῶν 251.

παράδοσιν. Ἄλλωστε οὐδεμία γίνεται περαιτέρω μνεία τοῦ Ἰακώβου κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γεγονότα.

Κατὰ τὰς σχετικὰς ἐκφράσεις τῶν Εὐαγγελιστῶν, ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ οἰκογένειά του ἔχαιρον τῆς ἐκτιμήσεως πάντων τῶν κατοίκων τῆς Ναζαρέτ καὶ ὀλοκλήρου τῆς Γαλιλαίας. Τοῦτο ὀφείλετο ἀσφαλῶς εἰς τὴν τιμιότητα τοῦ χαρακτήρος τοῦ Ἰωσήφ, ὡς καὶ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν του ἐκτίμησιν ὑπὸ πάντων (Μτθ. 1,19). Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος πληροφοριοδότης τῶν ὄσων γνωρίζομεν περὶ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν περιστατικῶν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀσφαλῶς ἐπληροφορήθη πολὺ περισσότερα τούτων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν διετῆ διακίνησιν του ἀπὸ Ἱεροσολύμων πρὸς Καισαρείαν τῆς Παλαιστίνης, ὅτε κατὰ τὰ ἔτη 58-60 ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκρατεῖτο εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Καισαρείας, δέσμιος ἐν ἀναμονῇ τῆς μεταφορᾶς του εἰς Ρώμην, πρὸς ἐκδίκασιν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου. Ὁ Λουκᾶς εἶχε τότε ἀσφαλῶς τὴν ἄνεσιν νὰ πληροφορηθῆ ἀκριβῶς ὑπὸ τῆς Θεοτόκου τὰ ὅσα γράφει περὶ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῆς κατ' αὐτὴν γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ²¹. Ἄξια προσοχῆς ἀποβαίνουν δύο τινά: α) ἡ ὑπὸ μόνου τοῦ Λουκᾶ μνεία τῶν δύο ἀναβάσεων ἀπὸ Βηθλεὲμ εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὸς τέλεσιν τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ νόμου (Λκ. 2,8 καὶ 22,38)· καὶ β) ἡ μετὰ ταῦτα ἐπιστροφή εἰς Ναζαρέτ (Λκ. 2,39-40), ἄνευ οἰασδῆποτε ἀναφορᾶς εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν Μάγων, τὴν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον κλπ. Ὅσον καὶ ἐὰν προβληματίζει ἡ οὐσιαστικὴ αὐτῆ παράλειψις τοῦ Λουκᾶ, δὲν πρέπει νὰ δοθῆ εἰς αὐτὴν μεγαλύτερα σημασία ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ ἀντίστοιχοι παραλείψεις καὶ τῶν Εὐαγγελιστῶν Μάρκου καὶ Ἰωάννου. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῆται ὅτι αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ μόνου τοῦ Ματθαίου ἱστορικαὶ πληροφορίαι περὶ τῆς προσκυνήσεως τῶν Μάγων, τῆς φυγῆς εἰς Αἴγυπτον, καὶ τῆς σφαγῆς τῶν νηπίων τῆς Βηθλεὲμ, ἀποτελοῦν τὴν στενὴν συνάρτησιν τῶν πράξεων ἐκείνων τῆς ὀργῆς καὶ τῆς μανίας τοῦ Μ. Ἡρώδου κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον, τὰ γεγονότα ταῦτα ἐξέφραζον τὴν συναίσθησιν τοῦ χρέους τοῦ Ἰωσήφ, ἔναντι τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν προστάσιαν τῆς ἐμπιστευθείσης εἰς αὐτὸν ζωῆς τοῦ βρέφους Ἰησοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀειπαρθένου Θεοτόκου²². Κατὰ

21. Καὶ αἱ περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (Λκ. 1,26-38), ὡς καὶ αἱ περὶ τῆς μετὰ ταῦτα ἀναβάσεώς της εἰς τὴν «ὄ ρ ε ι ν ἦ ν» πρὸς τὴν συγγενίδα τῆς Ἐλισάβετ πληροφορίαι τοῦ Λουκᾶ (1,39-56), προέρχονται ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ στόματος τῆς Θεοτόκου.

22. Ὅρα Μτθ. 2,13-15. Πρβλ. Ἰ ο υ σ τ ῖ ν ο υ, Διάλογος 78,4 καὶ 7. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (2,7) ὡς «π ρ ω τ ο τ ὴ κ ο υ» υἱοῦ τῆς Θεοτόκου, ὁ τὸσον παρεξηγηθεὶς, ὡς μὴ ὄφελεν, ὑπὸ τῶν ὀρθολογιστῶν ἐρμηνευτῶν, ὑπερηγορεῖτο ἀπὸ τὰς εἰδικὰς περὶ «π ρ ω τ ο τ ὴ κ ω ν» καὶ π ρ ω τ ο τ ο κ ῖ ω ν»

τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον (2,19-23), ὁ Ἰωσήφ ἐπανῆλθεν εἰς Ναζαρέτ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἡρώδου, ὅπου καὶ πάλιν ἐπελήφθη τῶν οἰκογενειακῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν καθηκόντων του. Ἀξία ὑπογραμμίσεως εἶναι ἡ πληροφορία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωσήφ προετίθετο, μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐξ Αἰγύπτου, νὰ ἐγκατασταθῆ εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὅτι τελικῶς ἦλθε πάλιν εἰς Ναζαρέτ, διότι εἰς Ἱεροσόλυμα ἐβασίλευεν ὁ Ἀρχέλαος, ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου», ὁ ὁποῖος οὐδεμίαν ἐξ Ἰσού ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνην διὰ τὴν ζωὴν τοῦ παιδιοῦ Ἰησοῦ. Τούς φόβους τούτους τοῦ Ἰωσήφ ἐνίσχυσαν ἀποφασιστικῶς ἡ καθ' ὕπνου δι' ἀγγέλου νέα πρὸς τοῦτο ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ (Μτθ. 2,22. Λκ. 2,59). Ταῦτα πάντα πείθουν ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἦτο ἀπολύτως πεπεισμένος περὶ τῆς μεσσιανικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ἦτο ἀποφασισμένος νὰ ἐγκατασταθῆ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ὄχι εἰς τὴν Ναζαρέτ μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐπάνοδόν του, πλὴν ὅμως τελικῶς συνεμορφώθη πρὸς τὴν δι' ἀγγέλου νέαν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ. Περὶ τῆς Ναζαρέτ ἐπεκράτει γενικώτερον ἡ ἀντίληψις ὅτι δὲν ἦτο ὁ τόπος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναμένεται ἡ προέλευσις τοῦ Μεσσοῦ (Ἰω. 1,45-46). Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος προσπαθεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν ἐκ τῆς Ναζαρέτ καταγωγὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς προφητείας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, πλὴν ὅμως οὐδεμία ὑπάρχει σχετικὴ προφητεία, ἐκτὸς τοῦ χωρίου τοῦ βιβλίου τῶν Κριτῶν 13,5 καὶ 7²³.

Ἡ πεποίθησις τοῦ Ἰωσήφ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς τοῦ ἀναμενομένου Μεσσοῦ ὑπὸ σύμπαντος τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, κατέστη ἐν συνεχείᾳ ὁ γνώμων τῆς πρὸς αὐτὸν εὐλαβοῦς συμπεριφορᾶς του, ὡς καὶ τῆς συμπεριφορᾶς του πρὸς τὴν ἀειπάρθενον μνηστὴν του Μαρίαν, τὴν Θεοτόκον. Οὕτω κατανοεῖται καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Θεοτόκου συνοδεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὰς ἀναβάσεις του εἰς Ἱεροσόλυμα (Λκ. 2,41 καὶ 52). Οὕτως ἠξιώθη ὁ Ἰωσήφ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ χαρῆ τὸν δωδεκαετῆ παῖδα Ἰησοῦν διδάσκοντα τὸν λαὸν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων, καταπλήσσοντα τὰ πλήθη καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ (Λκ. 2,46-47). Διὰ τῆς διδαχῆς ταύτης. ὁ Ἰωσήφ ἐνίσχυσεν ἀκόμη περισσότερο τὴν πέποιθησίν του ὅτι «μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός», ὡς ἀπ' ἀρχῆς εἶχεν ἀκούσει παρὰ τοῦ παρουσιασθέντος εἰς αὐτὸν ἀγγέλου (Μτθ. 1,23).

θρησκευτικὰς παραστάσεις τοῦ τότε Ἰουδαϊσμοῦ. Πρβλ. Τερτυλλιανοῦ, De monogamia c. 8 ἐξ. Migne P.L. 2,989.

23. Ὁρα Μτθ. 2,23. Εἰς τὸ μόνον σχετικὸν χωρίον τοῦ βιβλίου τῶν Κριτῶν 13,5-7 χρησιμοποιεῖται δις ἡ ἔκφρασις «Ναζιραῖος» ἀντὶ «Ναζωραῖος». Πρβλ. La Sainte Bible, trad. en français sous la direction de l'École Biblique de Jérusalem, Les éditions du Cerf, Paris 1956, 1292, ὑπόμνημα ἡ...

Ὁ Ἰωσήφ δὲν πρέπει νὰ ἔζη κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Λκ. 3,23). Φαίνεται ὅτι ἀπέθανεν ὀλίγα ἔτη πρὸ ταύτης. Πάντως οὐδὲν λέγεται σχετικῶς ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν. Ἡ παντελής ἄποσιώπησις ὑπ' αὐτῶν τοῦ ὀνόματός του μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ συνιστᾷ ἰσχυρὸν *argumentum e silentio*. Δύο γεγονότα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι κάλλιστα δυνατὸν νὰ θεωρηθῶν ὡς ἕμμεσοι μαρτυρίαι ὑπὲρ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωσήφ πρὸ τῆς ἐναρξέως τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ταῦτα εἶναι α) ἡ ἀπουσία αὐτοῦ ἐκ τοῦ γάμου τῆς Κανᾶ, ὅπου καὶ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῶν θαυμάτων τοῦ Κυρίου, τῶν ἀποδεικτικῶν «σ η μ ε ί ω ν» τῆς θεότητός του β) ἡ μετᾶκῃσις εἰς Καπερναοῦμ, εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον τῆς Κανᾶ (Ἰω. 2,12, πρβλ. Μτθ. 4,12-25), κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς πάλιν γίνεται λόγος περὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ²⁴. Χαρακτηριστικὴ ἀποβαίνει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου «Γ α λ ι λ α ί α», ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (4,43-47), κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας πλησίον τῶν οἰκείων του εἰς Καπερναοῦμ καὶ ἡ διακήρυξις του «ὅ τ ι π ρ ο φ ῆ τ η ς ἔ ν τ ῆ ἰ δ ῖ α π α τ ρ ῖ δ ι τ ι μ ῆ ν ο ὐ κ ἔ χ ε ι». Τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ἰωσήφ καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐπιμαρτυροῦν τὰ χωρία Ἰωάννου 1,45 καὶ 6,42.

Ἡ ὑπὸ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης μὴ προβολὴ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ, διὰ τὴν ὑπὸ τῆς θείας προνοίας ἐπιφυλαχθεῖσαν εἰς αὐτὸν συμβολὴν του, ὡς προστάτου αὐτοῦ τούτου τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως, παρουσιάζεται ἐν πολλοῖς ἀνάλογος πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν παραλείψεις περὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς ζωῆς καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς παναγίας μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῆται ὅτι ἐξ ἴσου ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Θεοτόκος ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι καὶ πλέον ἀξιόπιστοι μάρτυρες τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμφότεροι ἔζησαν προσωπικῶς τὰ ἕκτακτα περιστατικὰ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνσαρκώσεως. Ἡ μὲν ἀειπάρθενος Θεοτόκος ἀνευδοιάτως ὑπετάγη εἰς τὴν θείαν βουλὴν καὶ ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ μυστηρίου τούτου τὴν ἁγίαν ὑπόστασιν καὶ τὰ ἄχραντα σπλάγχνα της, ἐκ τῶν ὁποίων ἔλαβε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα ὁ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς ἐνανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ μνήστωρ Ἰωσήφ διέθεσεν ἀνυστάκτως τὸ τίμιον γῆράς του πρὸς διαφύλαξιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς τοῦ νηπιάσαντος θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Μητρὸς αὐτοῦ ἀειπαρθένου Θεοτόκου. Ἡ Θεοτόκος πάντως ἠξιώθη νὰ γίνῃ περισσότερον τοῦ Ἰωσήφ ἀψευδῆς μάρτυς (Λκ. 2,51) ὄλων ἐκείνων τῶν περιστατικῶν τῆς ζωῆς τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ

24. Ἡ ἀποσιώπησις τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰωσήφ καὶ εἰς τὰ χωρία Μτθ. 12,46· 47. Μρ. 3,31-35. Λκ. 8,19-21, ὡς καὶ εἰς τὰ Μτθ. 13,55. Ἰω. 19,25, καὶ Πράξ. 1,14, συνηγορεῖ ὡσάυτως ὑπὲρ τοῦ ἤδη ἐπισυμβάντος θανάτου αὐτοῦ.

της, τὰ ὅποια προσέδωσαν εἰς αὐτὴν τὴν πλέον δεσπόζουσαν θέσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, εἰς αὐτὸ δηλαδὴ τοῦτο τὸ ἐπὶ τῆς γῆς παρατεινόμενον καὶ ἐν οὐρανοῖς δοξαζόμενον σῶμα τοῦ Υἱοῦ της. Διὰ τοῦτο πολλοὶ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ταυτίζουν τὴν ἁγίαν ὑπόστασιν της πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, προβάλλοντες ταύτην ἐξ ἴσου ὡς Μητέρα οὐ μόνον τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ της, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν δι' αὐτῆς σεσωσμένων.

(Συνεχίζεται)